

A nemzetiségi pedagógusok és pedagógusképzés az ombudsmani vizsgálatok tükrében

A nemzetiségi pedagógusok jelentőségéről

A nemzetiségi elismerés feltételei

Magyarország területén legalább egy évszázada honos népcsoport

Állam lakossága körében számszerű kisebbségben van

A lakosság többi részétől saját nyelve, kultúrája és hagyományai különböztetik meg

Összetartozás-tudatról tesz bizonyyságot

1000 szavazópolgár (e feltételek szerint, az elismerteken túl további) közösség nemzetiséggé nyilvánítást kezdeményezheti. (Népi kezdeményezés.)

Tizenhárom nemzetiség (most)

- Népszámlálás 2001, 2011: 440 ezerről 644.524 fő

= disszimiláció

- Becsült szám: kb. 1 millió, azaz kb. 10 %

Nemzetiségek	Létszám
Roma	315 583
Német	185 696
Szlovák	35 208
Román	35 641
Horvát	26 774
Szerb	10 038
Ukrán	7 396
Lengyel	7 001
Bolgár	6 272
Görög	4 642
Ruszin	3 882
Örmény	3 571
Szlovén	2 820

Disszimizáció ↔ nyelvi asszimiláció

- A nyelv a nemzetiségi hovatartozás objektív dimenziója
- Kétnyelvűség helyett egynyelvűség
- Az anyanyelv a nemzetiségi identitásban lassan teljesen jelentőségét veszíti
- A tanulók elsőprő többsége a nemzetiségi nyelvet idegen nyelvként tanulja

Nemzetiségi identitás

- A nyelvi identitást pótolhatja (nemzetiségi identitást adhat önmagában is) a kultúra- és hagyományápolás
- A nyelvtanulás és a hagyományápolás elsődleges terepe immár : az iskola
- = a nemzetiségi identitás letéteményese az iskola
- Jól működik a rendszer? És milyen a pedagógus nyelvtudása, felkészültsége?

Ombudsmani vizsgálatok 2010-2014

- A nemzetiségi óvodai nevelés helyzetéről
- A nemzetiségi általános iskolai oktatás helyzetéről
- A nemzetiségi felsőoktatás helyzetéről
- A nemzetiségi nyelvekből tehető nyelvvizsgákról (a pedagógusképzéshez kapcsolódóan)
- A nemzetiségi középiskolák helyzetéről

Ombudsmani vizsgálatok 2.

- Öt vizsgálat 32 javaslat, ebből 13 jogalkotási javaslat
- A vizsgálatsor jelentéseit Kállai Ernő (3), Szabó Máté (1), Székely László és Szalayné Sándor Erzsébet együtt (1) jegyezték
- az oktatás kiemelt vizsgálati terület,
- szakmai folytonosság -- az ombudsmani jogintézmény változásaitól függetlenül

Ombudsmani vizsgálatok 3.

- A nemzetiségi pedagógusképzést valamennyi vizsgálat (így vagy úgy, de) érintette
- Az ötből két (!) jelentés (a felsőoktatási és nyelvvizsgákkal kapcsolatos) kifejezetten a pedagógusképzésről szól
- Oka: a nemzetiségi identitás biztosítója (egyre inkább) az iskola és a pedagógus

Ombudsmani vizsgálatok 4.

- A biztoshelyettes a vertikális után 2014-ben horizontálisan vizsgálja az (új) oktatási rendszert: megyei szintű szakmai fórumok szervezését kezdte el:
 - a nemzetiségi oktatás az állami irányítás (KLIK) viszonyai között,
 - a roma nemzetiségi oktatás és szegregáció kapcsolata
- Nemzetiségi pedagógushallgatók pályaképének elemzése

Nehéz pálya

- PISA: a kettes alattiak aránya tovább nőtt
- A korábbi eredmény is gyenge volt
- Magyarország a kelet-közép-európai térségből csupán Bulgáriát előzte meg
- A kiváló eredményt elérők száma és aránya kevés/nagyon szűk,
- a lemaradók csoportja egyre bővül

A köznevelés általános rendszerhibái

Nehéz pálya 2.

- Funkciózavar: kié a nemzetiségi köznevelés?
- Tankönyvhiány
- „Lyukak” a nemzetiségi pedagógusképzésben, a módszertani és nyelvi továbbképzésben
- Lyukak a nyelvvizsga-rendszerben
- Gyenge nyelvtanítási hatékonyság
- Általánosból középiskolába: 95%-os veszteség
- A roma és hhh tanulók nagy átfedése (tanuláshoz való jog, szegregáció?)

Speciális rendszerhibák

Nehéz pálya 3.

- Általános + speciális hibák = ?
- Tehetséges fiatalokat kell a nemzetiségi pedagógus pályára vonzani
- A hallgatók kapják meg a lehető legjobb képzést
- A hallgatók kapjanak meg minden lehetséges támogatást (az ombudsmani vizsgálatok ezt is kérték)
- A jó tanárokat itthon és a pályán kell tartani

A kérdőívről

- Nemzetiségi köznevelési intézménybe nem járt a hallgatók 38 %-a (identitás?), csak óvodába járt: 7 %
- Nemzetiségi nyelvi tudással a főiskola megkezdése előtt 21 % nem rendelkezett, fele csak középfokúval
- A rendelkezők 20 %-a nem, + 19-a %-a javarészt nem iskolában szerezte (nyelvtanítási hatékonyság?)
- A főiskolára jelentkezők 45 %-a választott elkötelezettségből

A kérdőívről 2.

- A főiskola teljesítményével mindenki, ezen belül 41 % nagyon elégedett
- Az egyes oktatói szakmai területek megítélése túlzottan ellentmondó
- A jegyzetekkel a többség nem elégedett
- A szakmai gyakorlatszerzés biztosításával gondok vannak
- A hallgatók többsége a pályán marad, 11+4 % választja a versenyszférát.

Köszönöm a figyelmet!

Alapvető Jogok Biztosának Hivatala
a nemzetiségekért felelős biztoshelyettes titkársága

Cím: 1051 Budapest, Nádor u. 22.

Tel: 06 1 475 7284

Fax: 06 1 269 3542

E-mail: nemzetiseg.info@ajbh.hu

Honlap: www.ajbh.hu